

Spol, stališča do partnerstva, kakovost partnerstva in ljubezenski slog v odnosu do partnerske nezvestobe

JANEK MUSEK,

MILANKA JUG

Univerza v Ljubljani,

Filozofska fakulteta,

Oddelek za psihologijo,

Aškerčeva 2,

SI-1000 Ljubljana

e-mail: janek.musek@guest.arnes.si

IZVLEČEK

Partnerska zvestoba oziroma nezvestoba sodi k pomembnim temam medčloveških odnosov, ki psihološko še niso dovolj raziskane. Pričujoča raziskava namenja pozornost širšemu sklopu dejavnikov, ki naj bi se povezovali s partnersko nezvestobo, to so predvsem spol, stališča do partnerstva, zadovoljstvo s partnerstvom in drugi kazalci kakovosti partnerskega odnosa ter značilnosti ljubezenskega sloga v odnosih med partnerji. Izsledki raziskave so jasno pokazali, da vsi omenjeni dejavniki vplivajo na partnersko nezvestobo, pri čemer so se kot najboljši prediktorji nezvestobe pokazali mnenje (stališče) o nezvestobi, spol in intimnost v partnerskih odnosih. S tem rezultati tudi pri nas potrjujejo temeljne izsledke najpomembnejših tujih raziskav, odgovarjajo pa tudi na nekatera odprta vprašanja. Tako npr. potrjujejo vlogo spola kot samostojnega prediktorskega dejavnika nezvestobe in tudi vlogo dimenzij ljubezenskega sloga.

Ključne besede: nezvestoba, partnerstvo, spol, ljubezenski slogi

ABSTRACT

GENDER, ATTITUDES TOWARD PARTNERSHIP, QUALITY OF PARTNERSHIP AND LOVE STYLE AS PREDICTORS OF INFIDELITY

The fidelity among partners is one of the major issues of interpersonal relations, which haven't been satisfactorily explained in psychological research. The present study has been designed in order to investigate the predictive role of main factors influencing the partners' infidelity: gender, attitudes toward partnership and fidelity, satisfaction with partnership and other indicators of partnership quality, and characteristics of love-style dimensions. The results confirmed the significant predictive power of all these factors. The best predictors proved to be attitudes toward (in)fidelity, gender and intimacy in partner relationship. The results are thus in concordance with the findings of the research being carried out in other countries. Nevertheless, they offer more conclusive answers concerning some unresolved issues, namely the role of the gender and love-style dimensions as independent factors of infidelity.

Key words: partnership, infidelity, gender, love style

Uvod

Partnerstvo sodi nedvomno med najpomembnejše medosebne odnose. Na partnerstvu temeljita zakonska zveza in monogamna družina, ki sta izjemno pomembna dejavnika vsake človeške družbe in kulture (običajno tudi v kulturah, ki dopuščajo poligamijo, prevladujejo monogamni zakoni). V vsaki družbi in kulturi so se oblikovala pojmovanja v zvezi s partnerstvom in norme, ki zadevajo partnerske odnose. Med najbolj univerzalnimi so predstave in pojmovanja o partnerski zvestobi oziroma nezvestobi. V najširšem smislu lahko opredelimo partnersko zvestobo kot ohranjanje intimnih odnosov znotraj partnerskega para, nezvestobo pa kot širjenje intimnega razmerja na osebo zunaj partnerskega para. Ne glede na velik pomen, ki ga prisojamo partnerski zvestobi, pa o sistematičnem psihološkem raziskovanju dejavnikov (ne)zvestobe lahko komaj govorimo.

To velja celo za čisto statistično proučevanje. Začetki statističnega proučevanja zunajpartnerskih razmerij segajo v leto 1948, ko je Alfred Kinsey v Ameriki objavil knjigo *Seksualno vedenje moških* in leto 1953, ko je izdal knjigo *Seksualno vedenje žensk*. Kinsey je v svojih raziskavah s svojimi sodelavci opravil intervjuje pri 5000 poročenih moških in 6000 poročenih žensk. Raziskava je pokazala, da je imelo 50% moških in 40% žensk do 40. leta spolni odnos zunaj zakona (Mackey in O'Brian, 1996). Novejše ocene, po mnenju avtorice dokaj previdne, govore o 60 odstotkov moških in 40 odstotkov žensk z zunajpartnerskim razmerjem (Vaughan, 1989). Čeprav so se raziskovalci sprva bali, da bodo zaradi prikrivanja ocene nezvestobe pre nizke, pa mnogi avtorji opozarjajo, da je bila večina raziskav v zvezi s partnersko nezvestobo opravljenih na nereprezentativnih vzorcih, kjer so odstotki tistih, ki so nezvesti pravzaprav previsoki. Wiederman (1999) pravi, da se je izoblikoval pravcat mit "polovice": polovica vseh poročenih parov naj bi vsaj enkrat v zakonu prevarala svojega partnerja. Mit je nastal že po Kinseyevih raziskavah, v katerih pa vzorci kljub velikemu številu zajetih oseb niso bili reprezentativni.

Že v teh raziskavah so torej ugotavljali tudi vpliv spola kot dejavnika nezvestobe. Raziskovalci v ZDA brez izjeme poročajo o večji nezvestobi pri moških (Botwin, 1988; Choi, Catania in Dolcini, 1994; Dolcini in sod., 1993; Greeley, 1994; Lawson, 1988; Leigh, Temple in Trocki, 1993; Smith, 1991). To se je potrdilo tudi v poznejših mednarodnih primerjavah. Pojavljanje partnerske nezvestobe je bilo npr. vključeno v raziskovanja na področju zdravstva, kjer proučujejo povezanost med spolnimi navadami in različnimi obolenji. Tako je leta 1995 Svetovna zdravstvena organizacija v osemnajstih državah koordinirala raziskavo o razširjenosti virusa HIV. Ta je pokazala, da so prav v vseh državah moški poročali o večjem številu spolnih partnerjev kot ženske. Vse kaže, da to velja za vse kulture (Leigh, Temple in Trocki, 1993). Raziskava v Kostariki je pokazala, da 99% žensk ni imelo več kot 5 spolnih partnerjev v življenju, medtem ko je 55% moških trdilo, da so imeli v življenju 6 ali več spolnih partnerk. V Veliki Britaniji je 24% moških poročalo, da so v življenju imeli že 10 ali več spolnih partnerk, medtem ko je toliko partnerjev imelo le 7% žensk. Velika večina žensk, več kot 90%, navaja, da so bile v preteklem letu zveste le enemu partnerju ali pa da niso imele spolnega partnerja. Tudi za večino moških velja podobno, le da gre za precej nižji delež, blizu 70% (Leigh, Temple, in Trocki, 1993).

V letu 1994 je ameriški nacionalni center za javnomnenjske raziskave objavili raziskavo *General Social Survey*. Ljudi so spraševali, ali so kdaj imeli spolne odnose z osebo poleg svojega partnerja. Ugotovili so, da je 23% moških in 12% žensk že prevaralo svojega partnerja (Wiederman, 1999; Greeley, 1994). Opravili so tudi analizo nezvestobe glede na starost in ugotovili, da je do 40. leta nezvestoba pri moških in ženskah enako pogosta, pri moških 14%, pri ženskah pa 13%. Zanimivo je, da se je pri moških v naslednjih letih pogostost nezvestobe precej povišala: ugotovili so namreč, da

je med 60 in 65 letom kar 34% moških poročalo o nezvestobi do svoje partnerke. Pri ženskah pa je bil odstotek nezvestobe najvišji pri starosti od 40-49 let, kasneje pa se je ta delež konstantno zmanjševal.

V raziskavi, ki so jo opravili 1995 na reprezentativnih vzorcih v Franciji, Veliki Britaniji, Danski in ZDA (tudi v okviru raziskave, ki je proučevala spolno vedenje in povezavo z AIDS-om) so ugotovili, da je v Veliki Britaniji in Franciji višji odstotek zvestih ("monogamnih") partnerjev kot v ostalih državah (Wiederman, 1999). V zadnjem letu, ki ga je zajelo raziskovanje, naj bi bilo v ZDA 86% na Danskem 80%, v Veliki Britaniji 89% in v Franciji 92% partnerjev monogamnih. Med drugimi vprašanji se je pojavilo tudi naslednje: "Ali si po svojem 19 rojstnem dnevu spal s katero osebo, ki si ji moral za to uslugo plačati?" 18% moških in 1% žensk je na to vprašanje odgovorilo pritrdilno. 15% zaposlenih žensk in moških, ki nikoli niso plačali za seks je imelo spolni odnos z osebo poleg svojega partnerja.

V Sloveniji je bila opravljena maja 2002 opravljena raziskava Agencije za raziskovanje javnega mnenja, rezultati pa so bili objavljeni v tedniku Mladina (Modic, 2002). Pokazala je, da so tudi pri nas moški manj zvesti od žensk. Kar sedem desetih anketirank je odgovorilo, da partnerja nikoli niso prevarale, med anketiranci pa je takih le slaba polovica. Moški kot glavni razlog za "skok čez plot" navajajo skušnjava, ki se ji niso mogli ali znali upreti, ter premajhno partnerkino zanimanje; slednje navkljub trditvi, da na spolni odnos večkrat pristanejo izključno na njeno željo. Po drugi strani sta med razlogi za varanje pri ženskah pogosteje navedena alkohol in maščevanje.

Raziskave, ki so bile o temi partnerške nezvestobe opravljene na reprezentativnem vzorcu so torej redke, zato je toliko bolj pomembna raziskava ameriških psihologinj Treas in Giesen, ki sta jo leta 2000 opravili na ameriškem vzorcu. Ugotovili sta, da je pri pari, ki so poročeni in pred poroko niso živeli skupaj, 92% partnerjev zvestih ("ekskluzivnih"), med pari, ki pa so pred poroko živeli skupaj, pa je ta odstotek malo nižji in znaša 89%. Ugotovili sta tudi, da je zvestih 88% vseh parov, ki samo živijo skupaj in niso poročeni (Treas, Giesen, 2000). Raziskava je potrdila, da so pogosteje nezvesti partnerji osebe z močnejšo željo po spolnosti, s permissivnimi vrednotami na področju spolnosti, z nižjim zadovoljstvom s partnerstvom, šibkejšo socialno povezanostjo z partnerjem (šibkejša socialna mreža) ter z več priložnostmi za srečanje s potencialnimi spolnimi partnerji. In kako je z večkrat ugotovljenimi razlikami med spoloma? Treas in Giesen (2000) sta ugotovili, da ob kontroli omenjenih dejavnikov v pogostosti nezvestobe ni več razlik med spoloma. Ali to pomeni, da med spoloma ni genuinih razlik v (ne)zvestobi, temveč samo tiste, ki jih povzročajo drugi faktorji nezvestobe? Morda, a možno je, da so ti faktorji ali kateri od njih vendarle genuino povezani s spolom (npr. iskanje priložnosti za stik z drugimi potencialnimi spolnimi partnerji). Gre predvsem za tiste dejavnike, ki nekako sodijo k evulucijsko stabilni strategiji spolnega obnašanja (Buss, 1988): za moške naj bi bila značilna večja promiskuitetnost, ker s tem povečujejo možnosti proliferacije svojih genov, medtem ko ženskam promiskuitetnost tega evulucijsko pomembnega cilja ne prinaša. Obstajajo pa tudi alternativne razlage spolne nesimetrije v (ne)zvestobi (Nannini, 2000).

Za večino kultur, tudi za zahodno, lahko rečemo, da negativno ocenjujejo spolno nezvestobo. Raziskovalni podatki to potrjujejo in to velja tudi za sodobni čas (Smith, 1994). Več kot 90 % Američanov npr. meni, da je "vedno" ali "skoraj vedno" narobe, če ima poročena oseba spolni odnos še z drugo osebo razen s svojim partnerjem. Zanimivo je, da ima približno polovica držav v Ameriki zakon, ki ljudem, ki jim dokažejo zakonsko nezvestobo, prepovejo volilno pravico, te osebe tudi ne smejo točiti alkohola, ne morejo postati odvetniki, posvojiti otrok ali celo vzgajati svojih. Res pa je, da se ti ukrepi v današnjem času redko izvajajo.

Nekatera stališča, prepričanja in vrednote (Musek, 2000) vplivajo na verjetnost (ne)zvestobe. Med njimi so npr. visoko vrednotenje spolnosti ter zanimanje za spolnost na eni strani in visoko vrednotenje spolne zvestobe na drugi strani. Vpliv prvega bi morda lahko razložili s tem, da ljudje, ki se zelo zanimajo za spolnost, morda pogosteje varajo svoje partnerje (oz. se izogibajo seksualni ekskluzivnosti), ker doživljajo večji užitek v zunajpartnerskih razmerjih. Po drugi strani so nepermisivne vrednote (nesprejemljivost nezvestobe) v negativni povezavi z nezvestobo. Poleg drugih dejavnikov, je zvestoba kot pomembna vrednota nedvomno faktor, ki bi povzročil veliko neugodje ob spoznanju, da jo kršimo. Ljudje, ki jim je zvestoba vrednota, občutijo neugodje ob neskladju vrednot in vedenj (Treas, Giesen, 2000). Med Američani, ki verjamejo, da je zunajpartnerska spolnost "vedno napačna" je 10% oseb varalo svoje partnerje, med tistimi, ki pa so menili, da partnerska nezvestoba "ni vedno napačna" je kar 76% oseb varalo svoje partnerje (Smith, 1994).

Naslednji pomemben dejavnik partnerske nezvestobe je bolj situacijske narave, gre namreč za priložnost imeti zunajpartnerske odnose. Posamezniki, ki imajo manj možnosti za spolnost, morajo vložiti več truda, če želijo imeti razmerje z drugo osebo. Individualna genetska dediščina, prirojene in naučene spretnosti vplivajo na to, koliko priložnosti dobi posameznik. Ljudje z več spolnimi vezami in partnerji v preteklosti bodo verjetneje imeli sekundarnega spolnega partnerja, kot tisti z manj partnerji (Bozon, 1996). Ljudje z več spolnimi izkušnjami so morda tudi bolj privlačni ali pa so si pridobili več izkušenj s tem, kako prepoznati priložnost in kako jo izkoristiti in se nasploh obnašati v okoliščinah, kjer prihaja do srečanj potencialnih spolnih partnerjev (Treas, Giesen, 2000).

Priložnosti determinira tudi socialni kontekst. Delovno mesto posameznika lahko poleg prijateljstva nudi tudi možnost srečanja potencialnega spolnega partnerja (Lawson, 1988). Nekatera delovna mesta zaradi svojih specifičnih delovnih pogojev omogočajo več priložnosti za partnerstva med sodelavci kot druga. Ljudje, ki na primer delajo v službah, ki zahtevajo nočno delo bodo z večjo verjetnostjo imeli več spolnih partnerjev (Wellings, Field, Johnson, Wadsworth, 1994, po Treas, Giesen, 2000).

Vsekakor tudi velja, da je v primerjavi z majhnimi mesti in podeželjem v velikih mestih več priložnosti, da ima oseba neopaženo več spolnih partnerjev, saj je zagotovljena večja anonimnost in bolj permisivne vrednote povezane s spolnostjo. Smith (1994) je tako ugotovil, da imajo ljudje v velikih mestih ponavadi tudi več spolnih partnerjev. Greeley (1991, po Treas, Giesen, 2000) je svoji raziskavi celo potrdil, da Američani priznavajo, da bi imeli sekundarnega spolnega partnerja, če njihov partner tega ne bi izvedel.

Socialna mreža, ki jo sestavljajo ljudje, znani po tem, da ne odobravajo izvenzakonskih razmerij, zmanjšujejo verjetnost izvenzakonske ali zunajpartnerske zveze. Vzrok je v tem, da se mora oseba, ki živi v taki mreži, bolj potruditi, da bi morebitno razmerje skrila pred ljudmi v skupni socialni mreži. V povezavi s tem je zanimivo je da so t.i. "swingerji" v svoji socialni skupnosti manj dejavni, poznajo manj sosedov, manj obiskujejo sorodnike in se v manjši meri vključujejo v religiozne skupine (Gilmartin, 1974, po Treas, Giesen, 2000).

Pomembno vlogo v partnerskem odnosu in partnerski zvestobi imajo značilnosti samega partnerstva. Partnerja pričakujeta zvestobo, zato je od odziva na odkrito nezvestobo odvisno, kako se bo njuna zveza nadaljevala. Partner, ki odkrije partnerjevo nezvestobo lahko reagira z čustveno obremenjujočimi obtožbami, z vračanjem nezvestobe ("oko za oko"), s psihičnim nasiljem, izogibanju skupnih aktivnosti (spolnost, denarna podpora, družabnost) in seveda tudi z ločitvijo (Treas, Giesen, 2000).

Partner manj izgubi z zunajpartnersko zvezo v primeru, da ga zakon ali partnerska zveza ne osrečuje in ne izpolnjuje. Tedaj se lahko odloči, da bo indiferenten do zakon-

skega odnosa in do sankcij, ki jih bo (bi) prevarani partner uvedel. Ekstremni primer je "out-the-door" razmerje, kjer partner prične drugo razmerje zato, da bi se prejšnja zveza lahko končala, na tak način torej išče vzrok za končanje obstoječega razmerja.

Ključnega pomena za ohranjanje zvestobe je nedvomno zadovoljstvo s partnerstvom. Tako kot subjektivna partnerska nezadovoljenost tako tudi objektivne razlike med partnerji vplivajo na pojavljanje nezvestobe. Lehrer in Chiswick (1993, po Treas, Giesen, 2000) sta ugotovila, da razlike v socialnih karakteristikah pogosto povzročijo nezvestobo, saj socialne razlike majojo stabilnost odnosa, ki jo podobnosti med partnerji praviloma ohranjajo.

Mnogi avtorji ugotavljajo, da so ljudje nekako "ujeti" v zvezo (Angloameričani poznajo frazo "locked into a union"), čeprav je lahko ta še tako nezadovoljujoča. Veliko vlogo pri tem igrajo investicije, ki jih je partner vložil v zvezo, ki jih po morebitnem končanju zveze nikakor nebi mogel na novo pridobiti izven obstoječe partnerske zveze. Poročeni ljudje v zvezo vložijo več kot partnerji, ki živijo skupaj ali sploh ne. Poleg javne zavezanosti (npr. poroka) imajo poročeni ljudje tudi pogosteje otroke. V primeru nezvestobe in posledično razpada zveze se soočajo z večjimi izgubami. Ker partnerji, ki samo živijo skupaj, tvegajo manj z afero oz. zunajpartnerskim razmerjem, ni presenetljivo, da imajo pogosteje sekundarne spolne partnerje kot poročeni (Dolcini in sod., 1993).

Trajanje partnerske zveze mnogi avtorji povezujejo s stopnjo oz. pogostostjo nezvestobe. Obstajata pa dve konkurenčni razlagi tega odnosa, prvi je, da s trajanjem zveze pogostost nezvestobe narašča, drugi pa, da z trajanjem zveze pogostost upada (Wellings in sod. 1994). Razlaga slednjega je lahko v tem, da s trajanjem partnerska zveze pride do zmanjšanja pogostosti spolnih odnosov (Wellings in sod. 1994) kar nakazuje, da nekateri zakonski dobički z časom upadajo. Če se torej dobički, ki bi jih nezvestoba ogrozila skozi čas zmanjšujejo, bo nezvestoba bolj verjetna. Drugi argument pa je naslednji. Če sta partnerja, ki sta skupaj dalj časa, v zvezo investirala, tako, da je ta bolj stabilna, potem ne bo prišlo do nezvestobe, saj bi prišlo do večje izgube v primeru razpada zveze.

Večina raziskav je potrdila medspolne razlike (Choi in sod., 1994, Smith, 1991), najpogosteje avtorji to razlagajo z razlikami med ženskimi in moškimi reproduktivnimi strategijami, vendar pa ta biologistična razlaga ni edina. Morda je vzrok v naučenih spolnih scenarijih (skriptih), ki se med spoloma razlikujejo ali v dvojnih standardih, ki veljajo za moško in žensko nezvestobo v večini sedanjih družb. Nezvestoba moških je še vedno blažje obravnavana kot ženska, da sploh ne omenjamo nekateri kultur, kjer je moška nezvestoba morda še vedno ena izmed tihih norm (Gagnon, Simon, 1973, po Treas, Giesen, 2000).

Vloga dejavnikov, ki vplivajo na (ne)zvestobo, pa kljub navedenim raziskovalnim izsledkom še ni zadostno raziskana. Pri nas tovrstnih raziskav sploh še ni bilo, vsaj po naši vednosti ne. S pričujočim raziskovanjem sva skušala ugotoviti, koliko so nekateri izmed teh dejavnikov dejansko povezani s stopnjo zvestobe oziroma nezvestobe. Med dejavniki, ki se pogosteje omenjajo, so zlasti zadovoljstvo s partnerstvom ter stališča, prepričanja in vrednote v zvezi s partnerstvom ter zvestobo, priložnosti za začetek zunajpartnerskega razmerja in nekatere značilnosti prvotnega partnerstva. Tem dejavnikom sva priključila še značilnosti ljubezni, ki se po Sternbergu (1986) lahko opredelijo s tremi dimenzijami: strastnost, zavezanost in intimnost. Zlasti zavezanost in intimnost sta močna prediktorja trajanja partnerstva, zavezanost pa je tudi čisto pomensko tesno povezana z zvestobo. Razume se, da je v raziskavo vključen tudi spol. Med drugimi spremenljivkami, ki bi se lahko povezovala s partnersko (ne)zvestobo, so bile vključene še naslednje: partnerski status, otroci, trajanje partnerske zveze, želja po spolnosti, število spolnih partnerjev, velikost kraja bivanja, priložnosti za zunajpartnerske odnose, značilnosti socialne mreže, razlike med partnerjema v starosti in izobrazbi.

Metoda

Udeleženci

V raziskavi je sodelovalo 209 oseb, med njimi 67 moških in 142 žensk. Njihova starost se je gibala med 18 in 60 let s povprečjem 30,8 let in standardnim odklonom 10,55. Med njimi so bili tako študenti kot druge odrasle osebe različnih poklicev.

Aparat

Za preverjanje raziskovalnih hipotez je bilo uporabljenih več merskih instrumentov. Za merjenje ljubezenskih slogov je bil uporabljen Sternbergov vprašalnik ljubezenskih slogov STLS, za merjenje zadovoljstva s partnerstvom sta bila uporabljena Gaultierov vprašalnik zadovoljstva s partnerstvom in Lestvica zadovoljstva s partnerstvom Carol Bergen. Poleg tega je bil uporabljen tudi vprašalnik, ki sta ga uporabili Treas in Giesen v mednarodni ameriški raziskavi o nezvestobi. Za merjenje nezvestobe je bila uporabljena posebej v ta namen konstruirana samoocenjevalna lestvica Milanke Jug. Dodatno je bil uporabljen še poseben vprašalnik, ki je zajemal demografske in nekatere druge podatke o udeležencih.

Sternbergov vprašalnik ljubezenskih slogov (STLS) meri tri glavne komponente (dimenzije) ljubezni po Sternbergovi teoriji ljubezni in sicer intimnost, strastnost in zavezanost. Vprašalnik sestavlja 45 trditev, kjer je treba pri vsaki z oceno od 1 do 9 označiti, v kolikšni meri odraža to, kar respondent čuti v svojem partnerskem odnosu. Raziskave so pokazale, da so vse tri podlestvice (intimnosti, strastnost in zavezanosti) faktorsko veljavne, ob čemer je med vsemi tremi faktorji tudi relativno močna korelacija (lestvica tudi vključuje vrsto postavk, ki so nasičene z več kot enim faktorjem). Notranja konsistentnost in zanesljivost podlestvic sta ustrezni (Whitley, 1993).

Gaultierov vprašalnik zadovoljstva s partnerstvom sestavlja 30 vprašanj, ki merijo šest vidikov partnerskega odnosa: stresne točke, komunikacijo, reševanje konfliktov, intimnost odnosa, emocionalno reaktivnost in ti. meje.

Lestvica zadovoljstva s partnerstvom po Carol Bergen zajema 18 področij partnerskega odnosa (predanost, medsebojno spoštovanje, intimnost, zvestoba, romantična čustva, zabava, iskrenost, čustvena naklonjenost, spolnost, denar, odgovornost in zadolžitve, življenjski cilji, enakopravnost pri reševanju konfliktov, sporazumevanje, skupne vrednote, duhovna rast, starševstvo, obvladovanje jeze v medsebojnih odnosih). Na vsakem od teh področij respondenti ocenjujejo stopnjo zadovoljstva v odstotkih od 0 do 100. Povprečna ocena je merilo zadovoljstva s partnerskim odnosom.

Vprašalnik avtoric Treas in Giesen (2000) meri povezanost nezvestobe z naslednjimi dejavniki: vrednote in presojanje v povezavi z nezvestobo (želja po spolnosti, /ne/permisivne vrednote v zvezi s spolnostjo), priložnosti (število spolnih partnerjev, pogostost stikov s potencialnimi spolnimi partnerji, velikost skupne socialne mreže), primarno partnerstvo (zadovoljstvo s partnerjem, razlika v socialnih karakteristikah, bivalna ureditev). V celoti zajema 19 posameznih postavk, ki smo jih v model raziskovanja vključili kot samostojne spremenljivke.

Samoocenjevalna lestvica nezvestobe po Milanki Jug (2002) je sestavljena iz petih vprašanj:

Ali ste se kdaj poljubljali z drugo osebo, odkar ste skupaj s sedanjim partnerjem?

Ali ste imeli kdaj spolni odnos z drugo osebo, odkar ste skupaj s sedanjim partnerjem?

Določite na kontinuumu ali ste imeli spolne odnose z drugimi osebami v sedanjem partnerstvu samo enkrat, pogosto ali zelo pogosto?

Določite na kontinuumu s koliko osebami ste imeli spolne odnose razen z vašim partnerjem v sedanji zvezi?

Ali imata s partnerjem ti. "odprto zvezo", ki ne vključuje partnerjeve ekskluzivnosti (ne pričakujeta oziroma ne zahtevata partnerske zvestobe)?

Na prvi dve in zadnje vprašanje se odgovarja z DA in NE, na tretje in četrto vprašanje pa na petstopenjski lestvici (Likertov tip). Na podlagi odgovorov na ta vprašanja je bila oblikovana tristopenjska lestvica:

1 – oseba se ni poljubljala, niti ni imela spolnih odnosov z nobeno drugo osebo, odkar je v sedanjem partnerstvu;

2 – oseba se je poljubljala, ni pa imela spolnih stikov;

3 – oseba se je poljubljala in je imela spolne stike z drugo osebo.

Dodatni priložnostni vprašalnik je zajel demografske in nekatere druge spremenljivke (starost, spol, zakonski stan, skupni otroci, trajanje partnerske zveze).

Oblikovanje raziskave

V raziskovalni model so bile kot neodvisne spremenljivke vključene vse spremenljivke, za katere pričakujemo, da bi lahko bile bistveno povezane s partnersko nezvestobo, ki se v tem modelu pojavlja kot odvisna spremenljivka. To so dimenzije ljubezni po Sternbergu, dimenzije zadovoljstva s partnerstvom po Gaultieru, zadovoljstvo s partnerstvom po Carol Bergen, spremenljivke vprašalnika avtoric Treas in Giesen in ostale spremenljivke: starost, spol, zakonski stan, skupni otroci ter trajanje partnerske zveze.

Postopek

Z vsemi udeleženci so bili opravljeni individualni preliminarni razgovori, nato pa so udeleženci individualno izpolnjevali pripravljene vprašalnike. Odgovore so udeleženci oddali anonimno v zaprtih kuvertah. V vsakem primeru so bili udeleženci vnaprej seznanjeni z namenom in naravo raziskave, njihovo sodelovanje je bilo anonimno in prostovoljno, pred izpolnjevanjem vprašalnikov so dobili ustrezne instrukcije. Ves čas odgovarjanja je bila instruktorka na razpolago za eventualna vprašanja. V povprečju so udeleženci reševali vprašalnike 25 minut.

Rezultati in diskusija

Glede na raziskovalni model sva najprej želela odgovoriti na vprašanje, koliko so neodvisne spremenljivke povezane s partnersko nezvestobo. Ta del raziskave je bil torej oblikovan kot korelacijsko raziskovanje. Naslednji korak je bolj natančna analiza omenjenega odnosa s pomočjo regresijske analize, kjer sva ugotavljala, koliko lahko z neodvisnimi spremenljivkami kot prediktorskimi spremenljivkami pojasnjujemo varianco partnerske nezvestobe kot kriterijske spremenljivke. Končno sva se še odločila, da preveriva celotno strukturo niza neodvisnih spremenljivk, tako da skušava njihov manifestni prostor z ustreznim multivariatnim pristopom (faktorska analiza) zreducirati na bistvene latentne dimenzije in nato ponovno preskusiti, v koliki meri lahko s temi latentnimi dimenzijami prediciramo partnersko nezvestobo. V nadaljevanju si oglejmo izsledke korelacijske, regresijske in faktorske analize.

Korelacijska analiza

Preglednica 1 prikazuje korelacije nezvestobe z drugimi spremenljivkami: starostjo, spolom, trajanjem odnosa, stanom (poročen, neporočen), skupnim bivanjem, otroci (imata/nimata skupnih otrok s partnerjem), zadovoljstvom z odnosom (po Bergenovi), slogi ljubezni (intimnost, strastnost, zavezanost), vidiki kakovosti partnerstva po Gaultieru (stresne točke, komunikacija, reševanje konfliktov, intimnost odnosa, emocionalna reaktivnost, meje oziroma omejevanje) in z 19 postavkami vprašalnika Bias in Giesen.

Iz preglednice vidimo, da z nezvestobo najvišje korelirajo mnenje o nezvestobi, število partnerjev, intimnost, zavezanost, trajanje, skupnega življenja, intimen odnos, strastnost in spol. Pomembne korelacije so še pri spremenljivkah zadovoljstvo z od-

nosom, emocionalna reaktivnost, misli na seks, komunikacija, odnos čustveno zadovoljuje, ugajajo partnerjevi prijatelji, konflikti in razpravlja o osebnih zadevah. Druge spremenljivke ne korelirajo pomembno z nezvestobo. Nepermisivno mnenje o nezvestobi, Sternbergovi slogi ljubezni, zadovoljstvo z odnosom po Bergenovi in večina vidikov partnerstva po Gaultieru se negativno povezujejo z nezvestobo. Pozitivno pa korelirajo z nezvestobo število partnerjev, trajanje skupnega življenja, spol (več nezvestobe pri moških), ter postavki misli na seks in odnos čustveno zadovoljuje (več nezvestobe pri nezadovoljnih).

Preglednica 1. Korelacije nezvestobe z drugimi spremenljivkami.

	NEZVESTOBA
mnenje o nezvestobi	-0,505***
število partnerjev	0,409***
intimnost	-0,384***
zavezanost	-0,380***
trajanje skupnega življenja	0,328***
intimen odnos	-0,325***
strastnost	-0,320***
spol	0,303***
zadovoljstvo z odnosom	-0,282***
emocionalna reaktivnost	-0,255***
misli na seks	0,236***
komunikacija	-0,228***
odnos čustveno zadovoljuje	0,218**
ugajajo partnerjevi prijatelji	-0,208**
konflikti	-0,187**
razpravlja o osebnih zadevah	-0,144*
stresne točke	-0,131
partnerju ugaja družina	-0,131
ugaja partnerjeva družina	-0,124
skupaj živela zadnje leto	0,124
dotikanje nekoga	0,123
omejevanje	-0,111
živi v večjem mestu	-0,101
partnerjeva izobrazba	0,071
skupaj živela pred poroko	0,071
trajanje odnosa	0,053
starost	0,049
izobrazba	0,045
skupno bivanje	0,036
otroci	-0,032
stan	0,027
pogosto sam z nekom	0,027
stiki na delovnem mestu	-0,024
partnerju ugajajo prijatelji	0,022
odnos spolno zadovoljuje	0,012

*** Korelacija je pomembna na ravni 0,001.

** Korelacija je pomembna na ravni 0,01.

* Korelacija je pomembna na ravni 0,05.

Izkazalo se je torej, da se z nezvestobo povezujejo zlasti tiste spremenljivke, na katere so opozarjali tudi drugi raziskovalci, npr. stališča o nezvestobi, kakovost partnerskega odnosa, zadovoljstvo s partnerjem, težnja po spolnosti, pretekla partnerstva in spol. Vsekakor pa se je potrdila tudi domneva, da z nezvestobo korelirajo tudi slogi oziroma dimenzije ljubezni po Sternbergu: intimnost in zavezanost nekoliko bolj kot strastnost, kar ne preseneča, saj ju lahko štejememo za nosilni dimenziji trajnosti partnerskega odnosa (glej Musek, 1995, str. 100).

Dobljeni korelacijski koeficienti pomenijo neparcializirane, "naravne" korelacije, ki nam nič ne povedo o tem, ali je neka korelacija mera čistega odnosa med obema spremenljivkama, ali pa je tudi odraz korelacij teh dveh spremenljivk z drugimi spremenljivkami. Bi npr. spremenljivka "misli na seks" še pomembno korelirala z nezvestobo, če bi jo parcializirali glede na morebitni vpliv spola? Vprašanje je torej, kakšni odnosi med spremenljivkami bi se pojavili, če bi jih razgradili na čiste zveze med njimi.

Prav zato tudi ne moremo običajnih korelacij jemati kot neposredne merilce prediktivne vrednosti posameznih spremenljivk. So pa lahko izhodišče za regresijsko analizo, ki sproti parcializira odnose med spremenljivkami in nam lahko pokaže, koliko določen niz spremenljivk in vsaka posamezna spremenljivka v tem nizu prispeva k pojasnjevanju variance kriterijske spremenljivke. Zato smo v naslednjem koraku opravili regresijske analize.

Regresijske analize

Kot rečeno, smo pri regresijski analizi izhajali iz neodvisnih spremenljivk kot prediktorjev in nezvestobe kot odvisne ali kriterijske spremenljivke. Prediktorji so bili iste spremenljivke kot tiste, ki so v preglednici 1 korelirane z nezvestobo.

Če postavimo v regresijski model vse prediktorske spremenljivke, dobimo zelo visoko multiplo korelacijo z nezvestobo, njena vrednost (R) znaša kar 0,816. To pomeni, da lahko z nizom naših prediktorskih spremenljivk pojasnimo kar 0,667 variance kriterijske spremenljivke (0,667 je vrednost kvadriranega R in to je mera skupne variance prediktorjev in kriterija). Napovedna vrednost celotnega niza naših prediktorjev je nedvomno vredna spoštovanja, vendar se moramo vprašati, ali lahko bistveni del napovedne vrednosti obdržimo tudi pri manjšem številu prediktorjev, namreč tistih spremenljivkah, ki največ prispevajo k pojasnjevanju variance kriterija, to je nezvestobe.

Odgovor na to vprašanje dobimo s pomočjo regresijske analize po korakih. Z njo lahko matematično izločimo spremenljivke, ki največ prispevajo k napovedovanju variabilnosti kriterija vse do tiste meje, ko zunaj modela ostanejo samo še spremenljivke, katerih prispevek ni več pomemben. Kot vidimo iz preglednic 2, 3 in 4, lahko samo s tremi spremenljivkami (mnenje o nezvestobi, spol in intimen odnos) pojasnimo nesorazmerno velik del variance nezvestobe. Multipla korelacija teh spremenljivk z nezvestobo je 0,597, kar pomeni 0,357 skupne variance prediktorskih in kriterijske spremenljivke (preglednica 2). Kar 0,217 skupne variance ima samo spremenljivka mnenje o nezvestobi. Seveda so tudi rezultati ustreznih analiz variance, ki ocenjuje vpliv regresijskih spremenljivk za vse tri modele (ena, dve, tri prediktorske spremenljivke) na odvisno spremenljivko, visoko signifikantni, vsi na nivoju manj kot 0,001 (preglednica 3). Tudi vrednosti Beta koeficientov za posamezne spremenljivke v modelih od 1 do 3 (ti so izhodišče za izračunavanje regresijskih enačb) so zelo signifikantne (preglednica 4). Lahko torej rečemo, da smo s pomočjo regresijske analize prišli do zelo parsimoničnega in neredundantnega modela, pri katerem smo prostor prediktorskih spremenljivk zreducirali od 35 na tri, pri čemer smo zadržali okrog 54 odstotkov prvotne prediktorske moči (0,357 od 0,667).

Regresijska analiza je torej pokazala, da lahko delovanje mnogih spremenljivk, za katere smo ugotavljali pomembne korelacije z nezvestobo (preglednica 1), lahko

smiselno zreduciramo na delovanje treh spremenljivk. Če v celoti upoštevamo delež teh treh spremenljivk, potem pri 32 spremenljivkah, ki ostanejo zunaj modela, ne najdemo več pomembnih Beta ponderjev. To pa lahko razložimo edino s tem, da so dobljene korelacije med nezvestobo in drugimi spremenljivkami posledica mnogih korelacij med temi spremenljivkami samimi, v korenu njihovih korelacij pa je po vsej verjetnosti deleži treh spremenljivk, ki smo jih sprejeli v modelu 3 naše regresijske analize po korakih. Mnenje o nezvestobi, spol in vidik intimnosti odnosa so nekakšne korenske neodvisne spremenljivke nezvestobe; druge spremenljivke korelirajo z nezvestobo zato, ker korelirajo s temi korenskimi spremenljivkami.

Preglednica 2. Sumarni pregled modelov regresijske analize po korakih.

Model	R	R kvadrat	Prilagojeni R kvadrat	Standardna napaka
1	,466	,217	,206	,72510
2	,555	,308	,289	,68611
3	,597	,357	,330	,66625

a Prediktorji: (konstanta), mnenje o nezvestobi

b Prediktorji: (konstanta), mnenje o nezvestobi, spol

c Prediktorji: (konstanta), mnenje o nezvestobi, spol, intimen odnos

Preglednica 3. Analiza variance – vpliv spremenljivk v regresijskih modelih na neodvisno spremenljivko.

Model		Vsota kvadratov	ss	Srednji kvadrat	F	p (sig.)
1	Regresija	10,777	1	10,777	20,497	,000
	Rezidual	38,907	74	,526		
	Skupaj	49,684	75			
2	Regresija	15,320	2	7,660	16,272	,000
	Rezidual	34,364	73	,471		
	Skupaj	49,684	75			
3	Regresija	17,725	3	5,908	13,310	,000
	Rezidual	31,960	72	,444		
	Skupaj	49,684	75			

a Prediktorji: (konstanta), mnenje o nezvestobi

b Prediktorji: (konstanta), mnenje o nezvestobi, spol

c Prediktorji: (konstanta), mnenje o nezvestobi, spol, intimen odnos

d Odvisna (kriterijska) spremenljivka: NEZVESTOBA

Preglednica 4. Regresijski koeficienti pri zaporednih modelih regresijske analize.

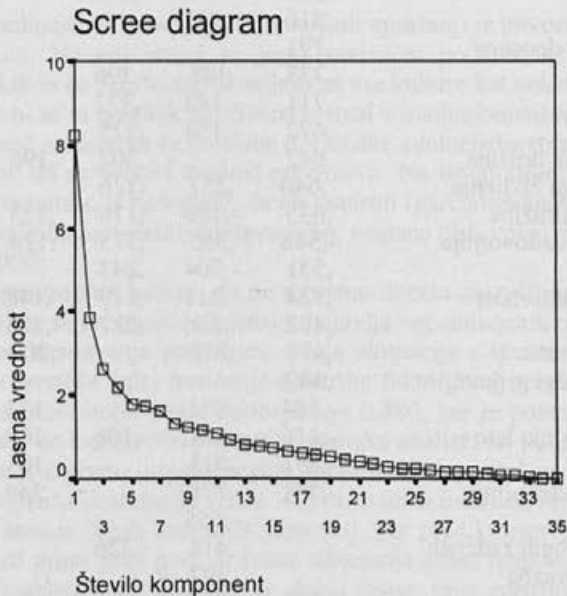
Model		Nestandardizirani koeficienti		Standardizirani koeficienti	t	p (sig.)
		B	Standardna napaka	Beta		
1	(konstanta)	2,886	,289		9,977	,000
	mnenje o nezvestobi	-,392	,087	-,466	-4,527	,000
2	(konstanta)	1,919	,414		4,633	,000
	mnenje o nezvestobi	-,318	,085	-,378	-3,730	,000
	spol	,578	,186	,315	3,107	,003
3	(konstanta)	2,673	,516		5,176	,000
	mnenje o nezvestobi	-,273	,085	-,324	-3,209	,002
	spol	,601	,181	,328	3,323	,001
	Intimni odnos	-,116	,050	-,226	-2,327	,023

a Odvisna spremenljivka: NEZVESTOBA

Faktorske analize

Videli smo, da lahko prediktorsko informacijo 35 spremenljivk smiselno reduciramo na informacijo samo treh spremenljivk. Vendar obstaja tudi možnost, da se podobna redukcija informacije skriva v izločanju latentnih spremenljivk iz prostora 35 manifestnih spremenljivk. S faktorsko analizo lahko izločimo latentne dimenzije, katerih prediktorsko vrednost lahko nato preskusimo neodvisno od posameznih manifestnih spremenljivk. Morda celo lahko ugotovimo, da nam bo enako majhno število latentnih spremenljivk kot prediktorjev (npr. tri) pojasnilo več variance, kot se je to zgodilo pri treh najmočnejših prediktorskih manifestnih spremenljivkah.

V ta namen je bila opravljena faktorska analiza 35 spremenljivk. Bartlettov test sferičnosti je pokazal, da je uporaba faktorske analize smiselna (vrednost hi kvadrata je 1827,036, $p < 0,001$). Vrednost drugega testa primernosti faktorske analize (Kaiser-Meyer-Olkin) ni tako prepričljiva (0,663), vendar je še dovolj nad kritično mejo. Na podlagi scree testa (glej sliko 1) smo se odločili za ekstrakcijo štirih faktorjev. Ti štirje faktorji pojasnjujejo 48,001 odstotka celotne variance v izvorni matriki 35 spremenljivk. Izločeni faktorji so bili rotirani s pomočjo Varimax metode, preglednica 5 pa prikazuje rotirano faktorsko matriko.

Slika 1. Rezultati scree testa: na krivulji vidimo prevojni presledek po četrtem in nato še en po sedmem faktorju.

Iz preglednice 5 je razvidno, da lahko prvi faktor interpretiramo kot faktor kakovosti partnerskega odnosa, saj so z njim nasičeni predvsem slogi ljubezni, zadovoljstvo z odnosom in vidiki partnerskega odnosa. Drugi faktor je faktor trajanja tesnejšega odnosa, z njim so nasičene spremenljivke trajanje odnosa, skupno življenje v zadnjem letu, starost, spolno zadovoljujoč odnos, poročenost. Tretji faktor se povezuje z dejavniki zunaj partnerstva, četrti faktor pa je nedvomno tesno povezan s spolom, saj najbolj nasiča prav spol, poleg tega pa tudi druge spremenljivke, ki se povezujejo s spolom, npr. število partnerjev, misliti na seks, mnenje o nezvestobi.

Linearna regresija štirih faktorjev (kot prediktorske spremenljivke smo vzeli faktorske vrednosti za vsakega od njih) kot prediktorjev v odnosu do nezvestobe kot odvisne spremenljivke da multiplo korelacijo 0,574, kar pomeni 0,330 skupne variance med prediktorji in kriterijem. To je zelo blizu prediktorski moči treh najboljših prediktorjev med manifestnimi spremenljivkami (glej preglednico 2), vendar nekoliko manj. Regresijska analiza po korakih je ponudila optimalni model, v katerem nastopata kot prediktorski spremenljivki prvi in četrti faktor, torej kakovost partnerstva in spol. Oba skupaj korelirata z nezvestobo 0,553 (kar pomeni, da drugi in tretji faktor praktično nista povezana z nezvestobo, saj k multipli korelaciji prispevata le dodatnih 0,021), njuna skupna varianca s kriterijem je torej 0,306. Če se spomnimo, je multipla korelacija najprediktivnejših manifestnih spremenljivk (mnenja o nezvestobi in spola) skoraj enaka (0,308, glej model 2 v preglednici 2).

Preglednica 5. Rotirana faktorska matrika (ničle pred decimalnimi vejicami so izpuščene).

	Faktor			
	1	2	3	4
intimnost	,865		-,146	
intimen odnos	,816	-,131		
zadovoljstvo z odnosom	,791			
zavezanost	,733	,145	-,396	
strastnost	,711	-,143	-,372	
komunikacija	,672	-,154	,225	
ugaja partnerjeva družina	,642		,302	,196
trajanje skupnega življenja	-,640	,257	,126	
partnerju ugaja družina	,635	-,109	,176	,223
odnos čustveno zadovoljuje	-,548	,365	,275	,124
omejevanje	,531	-,204	,243	
emocionalna reaktivnost	,524	-,211	,179	-,148
konflikti	,492	-,236	,227	-,225
živi v večjem mestu	,474	,316		,209
ugajajo partnerjevi prijatelji	,449			
trajanje odnosa	-,184	,891		-,133
skupaj živela zadnje leto	-,216	,874	-,106	-,109
starost	-,351	,815		-,101
odnos spolno zadovoljuje	-,381	,778		-,249
stan		-,655		
razpravlja o osebnih zadevah		,414	-,226	
partnerjeva izobrazba		,397		
skupno bivanje	-,184	-,278		,154
otroci		-,225		-,203
partnerju ugajajo prijatelji	,162		,747	
dotikanje nekoga		-,267	,695	
stiki na delovnem mestu	,214	-,293	,612	,199
izobrazba		,200	,578	,163
pogosto sam z nekom			,353	-,298
spol				,794
število partnerjev		-,122		,735
misli na seks	,271	-,369		,597
mnenje o nezvestobi	,388		-,276	-,460
skupaj živela pred poroko		-,112	,110	,210
stresne točke	,130	-,100		-,164

Redukcija manifestnih spremenljivk na latentne faktorje v našem primeru torej ni prinesla izboljšanja predikcije nezvestobe, ki je že na ravni manifestnih spremenljivk presenetljivo velika. S tremi spremenljivkami, mnenjem o nezvestobi, spolom in intimnostjo v partnerskem odnosu (eden izmed Gaultierovih vidikov) lahko nezvestobo napovedujemo vsaj v enaki meri kot s tremi latentnimi dimenzijami prediktorskega prostora.

Splošna diskusija in zaključki

Kot kaže, so izsledki raziskave v nekaterih pogledih razjasnili naravo in vlogo dejavnikov, ki vplivajo na stopnjo (ne)zvestobe. Podobno, kot se je pokazalo tudi že v raziskovanjih drugih avtorjev, se je tudi v pričujoči študiji pokazalo, da sodijo med te dejavnike spol, kakovost partnerskega odnosa in zadovoljstvo s partnerskim odnosom, mnenja (stališča, prepričanja) v zvezi s partnerstvom, priložnosti za navezovanje zunaj-partnerskih odnosov in nekatere značilnosti prvotnega partnerstva. V tej raziskavi se je dalje pokazalo, da s stopnjo nezvestobe tudi dokaj močno korelirajo vse tri dimenzije ljubezni oziroma ljubezenski slogi, kot izhajajo iz Sternbergove trikotne teorije ljubezni (Sternberg, 1986).

Med najpomembnejšimi in tudi najtežavnejšimi vprašanji je povezanost partnerske nezvestobe s spolom. Na eni strani so jasni statistični podatki, ki kažejo na več nezvestobe pri moških in še več, to naj bi veljalo za vse kulture kot nekakšen univerzalni zakon. Ne nazadnje bi se ta podatek kar dobro ujema z evolucionistično razlago (Buss, 1988), po kateri je več partnerske nezvestobe del moške evolucijske strategije: poskrbeti za svoje gene s tem, da se ustvari čimveč potomstva. Na drugi strani pa imamo spet druge raziskovalne rezultate, ti pa kažejo, da ob kontroli (parcializiranem vplivu) drugih dejavnikov, ki vplivajo na partnersko (ne)zvestobo, postane čisti vpliv spola zanemarljiv (Treas in Giesen, 2000).

Naši podatki pravzaprav kažejo, da ne moremo docela zavrniti nobene možnosti. Zelo verjetno se zdi, da se pri moških dejansko pojavlja več določenih rizičnih faktorjev nezvestobe, npr. več menjavanja partnerjev, večja okupacija s spolnostjo, bolj permissivno stališče do nezvestobe (glej nasičenja s četrtem faktorjem v preglednici 5). Korelacija spremenljivke nezvestoba s tem faktorjem je 0,486, kar je pomembno na nivoju 0,001. Na drugi strani pa kažejo podatki naše faktorjske analize, da je nezvestoba do neke mere nasičena tudi s prvim, najmočnejšim faktorjem, ki je nedvomno faktor kakovosti partnerskega odnosa (korelacija znaša -0,264, pomembnost na nivoju 0,021). Rezultati regresijske analize štirih latentnih dimenzij kot prediktorjev nezvestobe lepo pokažejo, da sta med njimi prav prva in četrta dimenzija daleč najpomembnejša prediktorja. Psihološka vsebina obeh dimenzij je dokaj jasna: prva združuje spremenljivke tesnosti in kakovosti partnerskega odnosa, druga pa spol in z njim povezane spremenljivke.

Lahko bi torej zaključili, da imamo opraviti z dvema močnima izvoroma partnerske (ne)zvestobe, med katerimi je eden sama kakovost partnerskega odnosa, ki je neodvisna od spola, drugi izvor pa tvorijo faktorji, ki se najverjetneje povezujejo s spolom in temeljijo na razlikah v partnerskih in spolnih strategijah obeh spolov. Korelacija med spolom in nezvestobo znaša 0,303 (kar pomeni višjo nezvestobo pri moških), toda če izračunamo parcialno korelacijo med obema spremenljivkama, kontrolirano glede spremenljivk število partnerjev, okupacija s seksom in mnenje o nezvestobi, se korelacija bistveno zmanjša, namreč na 0,150, ostane pa še vedno signifikantna ($p=0,035$).

Pomembno se zdi spoznanje, da lahko substancialne in pomembne korelacije številnih spremenljivk z nezvestobo smiselno zreduciramo na tri ali morda celo dve ključni

spremenljivki. Kakorkoli obračamo, je ena izmed njih spol, druga pa mnenje oziroma stališče o (ne)zvestobi; tretja spremenljivka zadeva intimnost partnerjev kot jedro kakovosti oziroma tesnosti partnerskega odnosa (ta spremenljivka je nedvomno povezana z ljubezenskimi slogi, korelira namreč 0,710 z intimnostjo, 0,596 s strastnostjo in 0,524 z zavezanostjo, vse pomembno na nivoju 0,001).

Zaključimo torej lahko z ugotovitvijo, da je s pomočjo spremenljivk, zajetih v raziskavi, mogoče dokaj jasno identificirati glavne dejavnike partnerske nezvestobe. To so predvsem mnenje (stališče) o nezvestobi, spol, zadovoljstvo s partnerskim odnosom in kakovost tega odnosa ter slogi ljubezni, v manjši meri pa tudi priložnosti za zunaj-partnerske odnose in nekatere druge značilnosti prvotnega partnerstva (npr. trajanje partnerske zveze). Po naših raziskovalnih rezultatih sodeč so ključni prediktorji partnerske nezvestobe predvsem mnenje o nezvestobi, spol in intimnost partnerskega odnosa. Naši izsledki dopolnjujejo rezultate dosedanjih raziskav predvsem z dvema ugotovitvama: slogi ljubezni so sami po sebi pomembno povezani s stopnjo (ne)zvestobe in spol ostaja pomemben prediktor nezvestobe, tudi če izvzamemo morebitni delež drugih dejavnikov. V nadaljnjih raziskavah bi bilo zanimivo videti, ali se naše ugotovitve lahko generalizirajo na celotno slovensko populacijo in na primerljive populacije drugod.

LITERATURA

- Botwin, C. (1988). *Men who can't be faithful*. London: Bantam Book.
- Bozon, M. (1996). *Reaching adult sexuality: First intercourse and its implications*. V M. Bozon in Leridon H. (Ur.), *Sexuality and social sciences* (143-175). Aldershot England: Dartmouth.
- Buss, D. M. (1988). *Love acts: The evolutionary theory of love*. V R. J. Strenberg in M. L. Barnes (Ur.), *The psychology of love* (100-118). New Haven, CT: Yale University Press.
- Choi, K. H., Catania, J. A., Dolcini, M. M. (1994). *Extramarital sex and HIV risk behaviour among American adults: Results from the National AIDS Behavioral Survey*. *American Journal of Public Health*, 84, 2003-2007.
- Dolcini, M. M., Catania, J. A., Coates, T. J., Stall, Hudes, E. S., Gagnon, J. H., Pollack, L. M. (1993). *Demographic characteristics of heterosexuals with multiple partners*. *Family Planning Perspectives*, 25, 208-214.
- Greeley A. (1994). *Marital infidelity*. *Society*, 5/6,31 55-60.
- Lawson, A. (1988). *Adultery: An analysis of love and betrayal*. New York: Basic Books.
- Leigh, B. C., Temple, M. T., Trocki, K. E. (1993). *The sexual behavior of US adults: Results from a national survey*. *American Journal of Public Health*, 83, 1400-1408.
- Mackey, R., A., O'Brian, B., A. (1996). *Lasting Marriages: Men and women growing together*. Westport: Praeger.
- Modic M. (2002). *Spolne navade Slovencev*. Ljubljana: Mladina.
- Musek, J. (2000). *Vrednote*. Ljubljana: Educy.
- Nannini, D. K. (2000). *Jealousy and emotional infidelity: An alternative to the evolutionary explanation*. *Journal of Sex Research*, 5, 10-24.
- Smith, T. W. (1991). *Adult sexual behavior in 1989: Number of partners, frequency of intercourse and risk of AIDS*. *Family Planning Perspectives*, 23, 102-107.
- Sternberg, J. R. (1986). *A triangular theory of love*. *Psychological Review*, 93, 2, 119-135.
- Sternberg, J. R., Mahzad H. (ed.) (1997). *Satisfaction in close relationships*. New York: The Guilford Press.
- Treas J., Giesen D. (2000). *Sexual infidelity among married and cohabiting americans*. *Journal of Marriage&Family*, 62, 48-75.
- Vaughan, P. (1989). *The Monogamy Myth*. La Jolla: Newmarket Press.
- Wellings, K., Field, J., Johnson, A. Wadsworth, J. (1994). *Sexual behavior in Britain*. London: Penguin Books.
- Wiederman, M. W. (1999). *Extramarital Affairs: An Exaggerated Myth*. New York: USA Today.